

Nr 349.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp för telegrafverkets räkning av fastighet i Gällivare m. m.; given Stockholms slott den 8 april 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Walter Murray.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Murray anförde:

I anledning av Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning har Tidigare riksdagsbeslut.
1917 års riksdag för uppförande för en beräknad kostnad av 275,000

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 295 häft. (Nr 349.) 1

kronor å den kronan tillhöriga tomten i kvarteret nr 29 inom Gällivare municipalsamhälle av ett posthus, inrymmande jämväl lokaler för telegrafverkets behov, för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

Därefter har 1918 års lagtima riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framställda förslag, för fortsättande av uppförandet av ifrågasvarande posthus på tilläggsstat för år 1918 anvisat 175,000 kronor.

Sedan byggnadsstyrelsen meddelat, att enligt av styrelsen den 19 oktober 1918 uppgjorda förnyade kostnadsberäkningar för posthusbyggnadens utförande, till följd av den starka prisstegringen å byggnadsmarknaden, dåmera till byggnadsföretaget erfordrades icke mindre än 595,000 kronor eller sålunda, utöver redan beviljade 275,000 kronor, 320,000 kronor, föreslog Kungl. Maj:t i enlighet med generalpoststyrelsens därom gjorda hemställan i 1919 års statsverksproposition riksdagen att anvisa sistnämnda belopp, varav 125,000 kronor på tilläggsstat för år 1919 och 195,000 kronor på 1920 års stat.

Vid ärendets behandling anförde riksdagen, att, enligt vad från byggnadsstyrelsen upplysts, entreprenad å byggnadens utförande ej heller kunnat erhållas efter sistnämnda beräkning, slutande å 595,000 kronor, utan syntes, därest byggnadsarbetet, vilket ännu icke påbörjats, skulle utföras under då rådande arbets- och materialpriser, kostnaden bliva ännu högre. Vid sådant förhållande hade riksdagen funnit det vara lämpligast, att med uppförandet av ny posthusbyggnad åtminstone tills vidare finge anstå samt att utredning verkställdes, om icke postverkets behov av förbättrade tjänstelokaler samt bostäder för personalen i Gällivare lämpligen kunde tillgodoses genom inköp av därför lämpad, bebyggd fastighet.

Kungl. Maj:ts framställning blev sålunda icke av riksdagen bifallen.

Sedan generalpoststyrelsen anbefallts att verkställa utredning i den av riksdagen angivna riktning, framlade styrelsen efter samråd med telegrafstyrelsen i oktober 1919 resultaten av den verkställda utredningen.

Enligt vad denna utredning gav vid handen, hade någon möjlighet ej yppat sig att på lämpliga villkor lösa förevarande lokalfråga genom inköp av bebyggd fastighet. Däremot ansågs det ur ekonomiska och andra synpunkter förmånligt att i stället för den tidigare beslutade gemensamma byggnaden för post- och telegrafverken låta på förut omförmälda, staten tillhöriga tomt uppföra två byggnader, båda av trä, den ena för expeditiionslokaler för de båda verkens räkning och den andra för bostäder för verkens personal. Kostnaderna för dessa byggnader

beräknades till 220,000 kronor för expeditiionsbyggnaden och 223,000 kronor för bostadshuset eller tillhopa 443,000 kronor. För byggnadernas uppförande erfordrades alltså, utöver redan anvisade 275,000 kronor, ytterligare 168,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1920 års riksdag för uppförande av berörda två byggnader i Gällivare för år 1921 ett reservationsanslag av 168,000 kronor, varjämte riksdagen medgav, att för nämnda ändamål finge användas de anslag, som av riksdagen tidigare anvisats för uppförande därstädes av ett posthus, inrymmande jämväl lokaler för telegrafverkets behov. Riksdagen erinrade därvid, att, även om den av 1919 års lagtima riksdag uttalade förväntan att någon redan bebyggd fastighet skulle kunna inköpas och användas för ändamålet icke förverkligats, förevarande byggnadsfråga enligt den framlagda planen dock skulle erhålla sin lösning för en totalkostnad, väsentligt understigande det belopp, som i statsverkspropositionen till 1919 års riksdag ansågs erforderligt.

Genom brev den 30 juni 1920 har Kungl. Maj:t anbefallt byggnadsstyrelsen att i samråd med generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen låta å förenämnda kronan tillhöriga tomt i Gällivare uppföra ifrågavarande två byggnader.

I sin till innevarande års riksdag avgivna berättelse om den år 1920 verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1919 hava riksdagens revisorer anfört bland annat, att de besökt post- och telegrafverkens lokaler i Gällivare, vilka vore förhyrda för respektive ändamål för en årlig hyra av 1,500 respektive 800 kronor. Några arbeten hade då ännu icke påbörjats för uppförande av de beslutade två nybyggnaderna. Under rådande förhållanden syntes man icke kunna räkna med lägre underhålls- och räntekostnader för den planerade expeditiionsbyggnaden än 9 procent, varför den årliga hyran för ifrågavarande lokaler med en beräknad byggnadskostnad av 220,000 kronor skulle komma att uppgå till 19,800 kronor. Då det enligt revisorernas mening icke syntes omöjligt att inom Gällivare fortfarande förhyra för de båda verken erforderliga expeditiionslokaler, ansåge revisorerna för sin del det böra tagas under förnyat övervägande, huruvida icke frågan om förbättrade lokaler för post- och telegrafverken i Gällivare skulle kunna lösas på ett för statsverket vida billigare sätt än genom uppförandet av här ifrågavarande expeditiionsbyggnad. I avseende å möjligheten att förhyra lokaler hava revisorerna påvisat möjligheten att erhålla sådana i en viss statens järnvägar tillhörig

Riksdagens
revisorer.

byggnad, varjämte revisorerna framhållit, att, även om en blivande hyresersättning komme att uppgå till dubbla nuvarande beloppet eller därutöver, det i allt fall skulle ställa sig billigare för statsverket att fortfarande förhyra expeditionslokaler än att låta uppföra en nybyggnad.

I fråga om det beslutade bostadshuset hava revisorerna icke uttalat någon erinran.

Yttranden
med anledning
av riksdagens
revisors
berättelse.

I anledning härav har generalpoststyrelsen meddelat, att järnvägsstyrelsen på grund av förändrade förhållanden vid inlandsbanebygget förklarar sig vara i tillfälle att från och med 1 juli 1921 tills vidare till generalpoststyrelsen uthyra i förenämnda statens järnvägar tillhöriga byggnad i Gällivare dels de om fyra rum bestående lokaler, som disponerades av arbetschefsexpeditionen vid inlandsbanans norra distrikt, dels ock den lägenhet om fyra rum och kök, som innehades av byggnadskamreraren vid nämnda inlandsbanedistrikt. Då erforderliga lokaler för postkontorets räkning således kunde erhållas inom ifrågavarande byggnad, skulle för postverkets vidkommande icke erfordras, att den beslutade expeditionsbyggnaden för post- och telegrafverken komme till uppförande.

Telegrafstyrelsen har meddelat, att för telegrafverkets del lokalfrågan i Gällivare billigast kunde ordnas genom inköp av den fastighet, vari stationen för närvarande vore inrymd, varigenom dessutom skulle erhållas en del bostäder för personalen. En flyttning av stationen till inlandsbanans byggnad invid järnvägen kunde telegrafstyrelsen icke tillstyrka, då det vore förenat med oöverkomliga svårigheter att hava stationen förlagd så nära det elektrifierade järnvägsnätet.

Beträffande den beslutade bostadsbyggnaden har generalpoststyrelsen, med hänsyn till vad telegrafstyrelsen meddelat och då, såsom ovan nämnts, postverket skulle kunna få förhyra även en bostadslägenhet i den av statens järnvägar erbjudna byggnaden, ansett, att förstnämnda byggnad icke behövde innefatta ett så stort antal lägenheter, som ursprungligen avsetts, samt att därför ytterligare utredning i detta hänseende borde verkställas.

Därefter har generalpoststyrelsen i skrivelse den 15 februari 1921 anmält, att styrelsen under numera föreliggande förhållanden och innan de utredningar i förevarande ämne, styrelsen igångsatt, blivit slutförda, ansåge sig icke för sin del böra påfordra, att några åtgärder omedelbart vidtoges för uppförandet av vare sig expeditionsbyggnaden eller bostadsbyggnaden för post- och telegrafverkens behov i Gällivare.

Sedan jämväl telegrafstyrelsen i häröver avgivet yttrande förklarar sig icke påfordra dylika åtgärders vidtagande, har Kungl. Maj:t genom

brev den 18 mars 1921 förklarar, att med uppförandet av omförmälda byggnader skall anstå.

I skrivelse den 2 april 1921 anför nu telegrafstyrelsen, att sedan den tid, då frågan om beredande av lokaler åt post- och telegrafverken i Gällivare först upptogs till behandling, förhållandena i någon mån blivit förändrade. Bostadsbristen, som då var ett av de förnämsta skälen till företagande av nybyggnad i Gällivare, syntes nu icke längre vara så svår å denna ort. Vidare anför styrelsen:

Telegrafstyrelsen d. 2, 4
1921.

»Såsom telegrafstyrelsen förut anført, anser styrelsen sin lokalfråga i Gällivare kunna på billigaste sätt ordnas genom inköp av den fastighet, i vilken stationen därstädes nu är inrymd. Förhandlingar hava därför förts med ägaren för att nedbringa den begärda köpeskillingen, som av honom fixerats till 85,000 kronor. Dessa förhandlingar hava nu resulterat i avgivande av ett fast försäljningsanbud för en köpeskillning av 70,000 kronor, varvid dock fästats som villkor, dels att svar skall avgivas före den 1 juni 1921, dels ock att säljaren för avveckling av sin affär skall få disponera hela nedre botten hyresfritt under två år från tillträdesdagen, som skulle vara den 1 oktober 1921.

Ifrågavarande fastighet, stadstomten nr 1 och 2, innehåller en areal av cirka 2,437 kvadratmeter och är bebyggd med ett boningshus av trä i två våningar om tillsammans 16 rum och 2 kök, vindsvåning med 2 enkelrum samt källare, ävensom med två uthus, likaledes av trä, av vilka det ena innehåller en lägenhet om ett rum och kök samt ett enkelrum.

Fastigheten har för telegrafverkets räkning besiktigats och värderats av tvenne sakkunnige. Av dessas utlåtande framgår, att boningshuset är uppfört av 6 tums bilat furutimmer i gott skick och att mot detsamma i huvudsak ingenting annat är att anmärka än att grunden icke är isolerad mot kyla, vilket åstadkommit en del bristfälligheter. Av uthusen är det ena i någorlunda gott skick, den del av detsamma, som är inrett till boningshus och till stall, har timrade väggar, det andra uthuset är i dåligt skick. De sakkunniga hava även föreslagit åtgärder för att avhjälpa de anmärkta bristerna samt beräknat kostnaderna därför. Värdet har av dem uppskattats till 80,500 kronor, varifrån avgå kostnaderna för fastighetens istandsättande, beräknade till 6,500 kronor, varför verkliga värdet av dem upptagits till 74,000 kronor. Härvid har tomten icke upptagits till högre värde än 1 krona per kvadratmeter. Ehuru priset icke är särskilt billigt, kan således ingen berättigad anmärkning göras mot detsamma.

För telegrafverket skulle denna lösning av lokalfrågan i Gällivare ock vara synnerligen förmånlig i ekonomiskt hänseende. Utan bekostande av någon dyrbar stationsflyttning erhållas välbelägna, tillräckliga lokaler för stationen, varjämte bostäder kunna tillhandahållas för såväl kommissarien som reparatör och åtskillig annan personal. Nedre botten i bostadshuset skulle användas till stationslokal, övre våningen avdelas till en lägenhet om 4 rum och kök samt en lägenhet om 2 rum och kök. Dessutom finnas i fastigheten en lägenhet om ett rum och kök samt 2 enkelrum. Genom detta inköp blir således även

behovet av bostäder för verkets personal tillgodosett i sådan utsträckning, att telegrafstyrelsen icke skulle behöva påyrka fullföljande ens av beslutet om uppförande av tjänstebostäder för telegrafverkets personal.»

Med anledning av det anförda hemställer telegrafstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta, att för telegrafverkets räknning må inköpas fastigheten stadstomten nr 1 och 2, avsöndrade från ^{15/128} mantal Gällivare nr 12, före avvitringen Vasara nr 2, i Gällivare för en köpeskillning av högst 70,000 kronor samt att för detta inköp må användas 70,000 kronor av de för uppförande i Gällivare av tjänstelokaler och bostadshus för post- och telegrafverkens behov förut anvisade 443,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom av det anförda framgår, har post- och telegrafverkens lokalfråga i Gällivare numera kommit i ett förändrat läge. För postverket har sålunda möjlighet yppat sig att från och med den 1 juli innevarande år förhyra lämpliga och välbelägna lokaler för postkontoret ävensom bostadslägenhet för postmästaren å orten. För telegrafverket har tillfälle erbjudits att för en köpesumma av 70,000 kronor förvärva den fastighet, vari telefon- och telegrafstationen nu är belägen. I denna fastighet skulle erhållas tillräckliga lokaler för stationen ävensom bostadslägenheter för telegrafverkets personal i erforderlig utsträckning. Genom ordnande på nu föreslaget sätt av verkens lokalfråga skulle den av statsmakterna beslutade expeditionsbyggnaden, varför kostnaden beräknats till 220,000 kronor, ej behöva komma till utförande. Vad vidare angår bostadshuset, varför kostnaden uppskattats till 223,000 kronor, skulle en sådan byggnad ej erfordras av sådan storlek som den av riksdagen beslutade, då nämligen telegrafverkets bostadsfråga ordnas genom förenämnda fastighetsförvärv och postverkets bostadsbehov minskas med en lägenhet för postmästaren. Beträffande bostadsbehovet för postverkets personal i Gällivare pågå inom generalpoststyrelsen vissa utredningar, vilka icke väntas kunna bli slutförda i så god tid, att förslag i ämnet kan framläggas för nu pågående riksdag. Styrelsen har emellertid för mig framhållit önskvärdheten av att kunna av de för den gemensamma bostadsbyggnaden avsedda anslagsmedel disponera nödigt belopp för uppförande av ett bostadshus av den storlek, som kan befinnas erforderlig, och har därvid betonats angelägenheten av att med hänsyn till förhållandena å bostadsmarknaden i Gällivare kunna påbörja en del grundläggningsarbeten redan hösten 1921 för att sedan omedelbart på våren 1922 fortsätta arbetet med uppförande av själva byggnaden. Kostnaderna för denna byggnad kunna givetvis på det stadium, utred-

ningen nu befinner sig, icke slutligen fastställas, men, enligt vad generalpoststyrelsen meddelat, torde, med beräkning att omkring 10 eldstäder komma till utförande, kostnaderna ej komma att överstiga omkring 75,000 kronor, däri inbegripet utgift för eventuellt erforderligt markförvärv.

Ett genomförande av den nu föreslagna planen skulle således för statsverket medföra ett kapitalutlägg av endast 145,000 kronor, vartill kommer det belopp av omkring 6,500 kronor, som anses erforderligt för istandsättande av den telegrafverket hembjudna fastigheten och vilket är avsett att bestridas från det i telegrafverkets stat för driftkostnader upptagna anslaget till underhåll och reparationer. Även om den årliga hyreskostnaden för postverkets tjänstelokaler för framtiden skulle bli väsentligt högre än den nuvarande, skulle alltså en högst avsevärd besparing komma att ernås genom ordnande på nu föreslaget sätt av verkens lokalfråga.

På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra förorda, att de av riksdagen beslutade expeditions- och bostadsbyggnaderna i Gällivare icke komma till utförande utan att i stället dels inköpes den av telegrafstyrelsen föreslagna fastigheten, dels ock ett mindre bostadshus uppföres för postverkets personal enligt plan, som av Kungl. Maj:t godkännes, och för en kostnad av högst 75,000 kronor. Härvid bör tillses, att arbetena med detta bostadshus planläggas på sådant sätt, att kostnaderna för eldstad såvitt möjligt nedbringas.

Riksdagens medgivande torde alltså böra inhämtas att för nu avsedda ändamål få av de för uppförande av förenämnda expeditions- och bostadsbyggnader anvisade anslag använda erforderliga belopp. Härigenom komma ock i möjligaste mån i beaktande de av riksdagen och dess revisorer uttalade önskemålen om ordnande av post- och telegrafverkens lokalfråga i Gällivare såvitt möjligt utan nybyggnad.

Då det med hänsyn bland annat till villkoren vid det anbud, som under riksdagens lopp avgivits i fråga om försäljning av berörda fastighet till telegrafverket, är av vikt, att statsmakternas beslut i förevarande ärende meddelas snarast möjligt, har jag, oaktat tiden för propositioners avlämnande redan utgått, ansett mig böra föreslå, att ärendet framlägges för nu pågående riksdag.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits skulle av de för uppförande av två byggnader för post- och telegrafverkens behov i Gällivare anvisade anslagen å tillhopa 443,000 kronor tagas i anspråk högst 145,000 kronor. Beträffande användningen av återstående belopp, 298,000 kronor, torde förslag härom få framläggas för nästkommande riksdag.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

1:o) besluta, att de två byggnader för post- och telegrafverkens behov i Gällivare, vartill anslag tidigare av riksdagen anvisats, ej skola komma till utförande;

2:o) medgiva, att av berörda anslag må användas dels ett belopp av 70,000 kronor för inköp för telegrafverkets räkning av fastigheten stadstomten nr 1 och 2 i Gällivare, dels ock ett belopp av högst 75,000 kronor för uppförande enligt av Kungl. Maj:t godkänd plan av ett bostadshus för postpersonal därstädes.

Till denna av statsrådet övriga ledamöter biträdde hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

August Wrede.